

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»  
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ  
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**ОДЕСЬКІ ГРУДНЕВІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАНЯ:  
ПРИВАТНЕ ПРАВО, ЯК КОНЦЕПТ  
В УМОВАХ ВІЙНИ:  
ЛЮДСЬКИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ  
Всеукраїнської наукової конференції

*Одеса,  
12 грудня 2024 року*

Одеса  
Фенікс  
2024

**За загальною редакцією**

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонов*,  
докторки юридичних наук, професорки *І. Давидової*

**Упорядники-укладачі:**

*Давидова Ірина* – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія», професорка;

*Ткаченко Катерина* – лаборантка кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія».

**Члени оргкомітету Всеукраїнської наукової конференції:**

*Андронов Ігор* – д.ю.н., професор кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

*Подцерковний Олег* – д.ю.н., зав. кафедри господарського права та процесу НУ «Одеська юридична академія», професор;

*Харитонов Олена* – д.ю.н., зав. кафедри права інтелектуальної власності та патентної юстиції НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Харитонов Тетяна* – д.ю.н., зав. кафедри аграрного, земельного та екологічного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Мінченко Райса* – д.ю.н., професорка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», професорка;

*Бабич Ірина* – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

*Берназ-Лукавецька Олена* – к.ю.н., доцентка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцентка;

*Матійко Микола* – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

*Орзіх Юрій* – к.ю.н., доцент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія», доцент;

*Шамота Олександр* – асистент кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія»;

*Ткаченко Катерина* – лаборантка кафедри цивільного права НУ «Одеська юридична академія».

Одеські грудневі цивілістичні читання: приватне право, як концепт в умовах війни: людський вимір : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 12 груд. 2024 р.) [Електронне видання] / за заг. ред.: д.ю.н., проф. Є. Харитонов, д.ю.н., проф. І. Давидової ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 318 с. – Режим доступу:

ISBN 978-617-8430-40-5

Збірник містить матеріали доповідей з теоретичних, історичних і методологічних проблем цивільного права та процесу, господарського права і процесу, аграрного, земельного, екологічного та природоресурсового права та інших галузей приватного права, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 12 грудня 2024 р. в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення юридичної громадськості з дослідженням науковців у сфері цивілістики і може бути корисний як у навчальному процесі, так і в науковій діяльності.

**УДК 347.1 : 341.9“364” (477)**

*Матеріали видано за авторською редакцією.*

*Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники, рецензенти та структурні підрозділи вищих навчальних закладів і установ, які рекомендували ці матеріали до друку.*

|                                                                                                                                                                                                    |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Сомок Данійл Миколайович</i><br>ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДДАЛЕНОЇ БІОМЕТРИЧНОЇ<br>ІДЕНТИФІКАЦІЇ .....                                                                                              | 248 |
| <i>Халаїм Діана Сергіївна,</i><br>ОСОБЛИВОСТІ СТЯГНЕННЯ ІНФЛЯЦІЙНИХ ВТРАТ ТА 3% РІЧНИХ<br>ЗА КРЕДИТНИМИ ДОГОВОРАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:<br>ПРАВОВИЙ БАЛАНС МІЖ ІНТЕРЕСАМИ КРЕДИТОРА І БОРЖНИКА | 251 |
| <i>Цупенкова Анна Олександрівна</i><br>СПАДКУВАННЯ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....                                                                                                                     | 254 |

## НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ

### ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

|                                                                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <i>Балик Анна Вікторівна, Іскра Єлизавета Сергіївна</i><br>ФОРС-МАЖОРНІ ОБСТАВИНИ ПРИ ВИКОНАННІ ГОСПОДАРСЬКИХ<br>ЗОБОВ'ЯЗАНЬ .....             | 258 |
| <i>Волошенюк Олександра Юріївна,</i><br>ВИРІШЕННЯ СПОРІВ У БІЗНЕСІ ЧЕРЕЗ ІНСТИТУТ<br>БІСНЕС-ОМБУДСМЕНА .....                                   | 262 |
| <i>Горбик Дарина Віталіївна,</i><br>ТИПОВІ АРБІТРАЖІ УГОДИ, ЇХ ПРАВОВА ПРИРОДА.....                                                            | 266 |
| <i>Довгонос Іванна Юріївна, Ткаченко Владислав Артемович</i><br>ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД<br>ВОЄННОГО СТАНУ ..... | 270 |
| <i>Кушнір Олександр Олександрович,</i><br>ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....                                                      | 274 |
| <i>Лукашова Яна Валентинівна,</i><br>ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО<br>СТАНУ .....                                     | 277 |
| <i>Родрігес Лілія Фаб'янівна,</i><br>РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БІЗНЕСУ.....                                                                        | 281 |
| <i>Соловей Анна Олегівна, Решетило Яна Сергіївна,</i><br>КОМБІНОВАНІ ПРОЦЕДУРИ У МІЖНАРОДНОМУ КОМЕРЦІЙНОМУ<br>АРБІТРАЖІ .....                  | 283 |
| <i>Халаїм Діана Сергіївна,</i><br>ОКРЕМІ АСПЕКТИ СТИМУЛЮВАННЯ БІЗНЕСУ ЧЕРЕЗ ЦЕНТРИ<br>ПІДТРИМКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА «ДІЯ. БІЗНЕС» .....             | 287 |

*Довгонос Іванна Юрївна, Ткаченко Владислав Артемович*  
*Студенти 4 курсу факультету цивільної та господарської юстиції*  
*Національного університету «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцентка Будурова Г. М.*

## **ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ**

У період воєнного стану будівельна діяльність відіграє істотну роль у забезпеченні базових потреб населення шляхом відновлення об'єктів медичної інфраструктури, житлового фонду та створення тимчасових притулків для внутрішньо переміщених осіб, що сприяє підвищенню рівня національної безпеки. Крім того, будівельний сектор є важливим елементом економічного відновлення, створюючи робочі місця та сприяючи відбудові критично важливої інфраструктури, що набуває особливої значущості в контексті післявоєнної реконструкції. З метою підтримки функціонування цього сектору в умовах воєнного стану прийнято низку нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення безперервності діяльності суб'єктів господарювання у будівельній галузі.

Так, був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності» від 12.05.2022 № 2254-IX. [1]. Відповідно до закону було запроваджено Програму комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини) (далі – Програма). Програма повинна включати: інформацію про наявність містобудівної документації на території області, аналіз негативних впливів, ресурсів території, технічні можливості, економічної доцільності відновлення населених пунктів, що постраждали внаслідок бойових дій, та інші відомості, зазначені у статті 15-1. Програма розробляється за рішенням виконавчого органу сільської, селищної, міської ради. Також встановлена імперативна норма щодо обов'язкової Програми, вона повинна бути у формі електронного документа та її необхідно додати до Реєстру будівельної діяльності.

Загалом ця Програма покликана забезпечити соціально-економічне відновлення територій, які постраждали внаслідок збройної агресії проти України. Також, відповідно до статті 21-1 вводиться імперативна норма, яка забороняє затвердження Програми без проведен-

ня громадського обговорення. Це надає змогу громадянам України надавати пропозиції щодо корегування та поліпшення Програми. На місцеві органи влади покладається обов'язок узгодити суперечливі питання з громадськістю та оприлюднювати на своєму офіційному веб-сайті результати розгляду пропозицій.

Також до Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» [2] було додано новели, які стосуються розміщення тимчасових споруд, їх комплексів для внутрішньо переміщених осіб, схем розміщення тимчасових споруд для життєзабезпечення населення, можливості зміни цільового призначення земельної ділянки. Крім того, були створені умови для розміщення виробничих потужностей підприємств, які були переміщені або евакуйовані.

Було додано положення щодо відповідальності у сфері надання будівельної продукції на ринку, так, за надання на ринок будівельної продукції, яка не відповідає вимогам законодавства, суб'єкти господарювання несуть відповідальність у вигляді штрафу.

Важливі зміни до будівельної діяльності, які спрощують діяльність замовникам будівництва, були внесені постановами Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18.03.2022 № 314 та «Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану» від 24.06.2022 № 722. [3] [4]

Так, відповідно до переліку видів господарської діяльності, які не можуть провадитися на підставі подання декларації в умовах воєнного стану, були встановлені наступні вимоги для документів, які дають право на здійснення будівельної діяльності: 1) для виконання підготовчих робіт та у разі виконання будівельних робіт на об'єктах будівництва, що належать до СС1, необхідно повідомлення про початок виконання підготовчих робіт; 2) у разі прийняття в експлуатацію закінчених будівельних об'єктів, що належить до об'єктів СС1, необхідна декларація про готовність об'єкта до експлуатації; 3) але залишається необхідність отримання дозволу на виконання будівельних робіт у разі виконання підготовчих робіт і будівельних робіт на об'єктах СС2 та СС3; 4) прийняття в експлуатацію закінчених об'єктів СС2 та СС3 потребує сертифікату про прийняття в експлуатацію.

Також було спрощено проведення будівельних робіт деяких видів. Було скасовано вимогу отримання будівельного паспорту забу-

дови земельної ділянки для будівництва індивідуальних житлових та дачних будинків, господарських будівель і споруд. Але такі будівлі не повинні бути вище двох поверхів та мати площу до 500 кв. м. Замість цього потрібно здійснити повідомлення про початок виконання будівельних робіт, де необхідно зазначити реєстраційний номер схеми забудови. Її створює архітектор або інженер-проектувальник, після цього завантажується до електронної системи.

Уряд дозволив подовжити терміни виконання окремих видів робіт. Наприклад, при виконанні робіт по оздобленню фасадів і благоустрою території дозволяється переносити строки виконання. Але про це необхідно зазначити в декларації або актах готовності об'єкта з визначенням кінцевої дати.

Також, з набранням чинності новими державними будівельними нормами введено додаткові вимоги до проєктування, орієнтовані на підвищення стандартів безпеки та надійності будівель і споруд, забезпечення інклюзивного доступу, а також впровадження будівельного інформаційного моделювання. Серед основних норм – ДБН В.1.2-10:2021 (Захист від шуму та вібрації), ДБН В.1.2-11:2021 (Енергозбереження та енергоефективність) і ДБН В.1.2-7:2021 (Пожежна безпека), а також інші.

Вартує уваги функціонування Єдина державна електронна система у сфері будівництва, яка стала ключовим елементом для розвитку будівельного ринку та нерухомості. З переваг Системи можна виділити наступні:

Спрощення взаємодії між учасниками будівництва. Завдяки Системі кожен учасник будівельного процесу має особистий електронний кабінет, в якому створюються необхідні документи для отримання адміністративних послуг.

Економія часу замовників. Завдяки електронним кабінетам усі документи можна подати та підписати онлайн, що значно прискорює процес.

Мінімізація контактів з посадовими особами. Система автоматично перевіряє документи на повноту та коректність, що мінімізує можливість суб'єктивних рішень з боку некомпетентних співробітників, прояв корупції та непрозорості у сфері будівництва.

Швидкість послуг. Подання документів стало можливим з будь-якої точки світу, що звичайно полегшило діяльність в умовах воєнного стану.

Диджиталізація. Всі учасники будівництва зобов'язані мати власний електронний кабінет. Це стимулює їх вивчати інструкції та відеогайди, підвищуючи їх цифрову грамотність.

Надійність Системи. ЄДЕССБ забезпечує високу безпеку, зокрема через захищене середовище в дата-центрі Деново, який відповідає стандартам захисту інформації. Також впровадження блокчейну для підвищення надійності зберігання даних.

В умовах воєнного стану, коли кожен аспект життєдіяльності країни піддається серйозним викликам, важливість цифровізації в сфері будівництва набуває особливого значення. ЄДЕССБ, яка перевела процеси документообігу на онлайн-формат, стала ключовим інструментом для забезпечення прозорості, можливості відстежуванням кожного кроку – від подачі документів до підписання, контролю, швидкості та ефективного використання ресурсів в умовах обмежених можливостей. У період війни, коли фізичні інфраструктурні зв'язки та комунікації можуть бути порушені, електронні сервіси стають незамінними для безперебійного функціонування галузі.

На жаль, з капітальним ремонтом пошкоджених об'єктів внаслідок воєнних дій зіткнулося багато громадян, тому спрощення розроблення проектної документації для таких будівельних робіт є важливим кроком з боку держави. Таку документацію дозволено розробляти у складі дефектного акту, пояснювальної записки та кошторисної документації. Ці документи повинні бути складені за результатами обстеження, висновок про який викладається у звіті.

Зроблені кроки у сфері державного регулювання будівельної діяльності в період воєнного стану були своєчасні та змогли виконати покладені на них функції, але потрібна комплексна реформа, яка змінить саму сутність містобудівної діяльності в Україні. Реформа повинна враховувати напрацьований світовий досвід та чітко встановлювати баланс у відносинах між покупцями, замовниками будівництва та територіальними громадами. Також слід поширювати застосування Єдиної державної електронної системи, адже вона показала позитивний вплив на будівельну сферу.

## ЛІТЕРАТУРА:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо першочергових заходів реформування сфери містобудівної діяльності» від 12.05.2022 № 2254-ІХ *Голос України*. 2022. 8 червня (№ 119) с.10-22.

2. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011, № 34, ст. 343.

3. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» від 18.03.2022 № 314. *Офіційний вісник України*. 2022, № 26, с.24

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання здійснення дозвільних та реєстраційних процедур у будівництві в умовах воєнного стану» від 24.06.2022 № 722. *Офіційний вісник України*. 2022, № 53, с.120

***Кушнір Олександр Олександрович,***

*студент 2 курсу факультету цивільної та господарської юстиції  
Національний університет «Одеська юридична академія»*

*Науковий керівник: к.ю.н., доцент Гофман О. Р.*

## **ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ**

Ліцензування бізнесу є важливим інструментом державного регулювання господарської діяльності та контролю якості товарів і послуг. У сучасній Україні на шляху до європейської інтеграції ліцензування відіграє важливу роль у забезпеченні прозорості бізнес-процесів, підтримці добросовісної конкуренції та зниженні ризиків корупції. Ліцензування спрямоване на створення оптимальних умов для ведення господарської діяльності з урахуванням інтересів як держави, так і підприємця.

Система ліцензування в Україні регулюється Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» [2], прийнятим у 2015 році. Закон визначає, які види діяльності підлягають обов'язковому ліцензуванню, а також процедури отримання, призупинення та анулювання ліцензій, відповідальність суб'єктів господарювання у разі недотримання ліцензійних вимог. Важливим аспектом ліцензування є забезпечення доступу на ринок лише тих суб'єктів господарювання, які відповідають певним стандартам та вимогам, встановленим законодавством, що сприяє захисту інтересів споживачів.

Суб'єкт підприємницької діяльності може розпочати роботу за ліцензією з моменту внесення компетентним органом відповідних відомостей до ліцензійного реєстру. Органи ліцензування заносять